

Nr 345.

Av herr **Arrhén**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till social hemhjälpverksamhet.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 332 angående statsbidrag till social hemhjälpverksamhet är bland annat även förvärvandet av hemvårdarinnekompetens föremål för behandling.

Befolkningsutredningen har här förordat en utbildning i form av en kurs i husligt arbete på 10 månader samt en praktisk vidareutbildning, omfattande 5 månader. Praktiken »önskar utredningen helst delad mellan tjänstgöring som biträde åt eller vikarie för hemvårdarinna och tjänstgöring på barnhem, ålderdomshem eller sjukvårdsinrättning (helst sjukstuga)». Det synes finnas anledning att understryka vikten av, att den praktiska delen av utbildningen sker under hänsynstagande till föreliggande behov för eleven att erhålla verklig inblick och kunskap på de områden, det gäller. Praktiktiden måste verkligen bli utnyttjad som lärotid för eleven. Därav följer nödvändigheten av, att de institutioner, som i dessa avseenden komma i fråga, vidtagna nödiga anstalter inför uppgiften att utbilda detta elevmaterial. Praktikanten får alltså icke enbart utnyttjas som handräkningshjälp i större utsträckning än syftet med elevtjänstgöringen kräver.

Befolkningsutredningen har vidare förordat, att tillsyningsmyndigheten efter bedömande i varje enskilt fall även skall kunna antaga annan aspirant på hemvårdarinnetjänsterna, som under minst 5 år genom praktiskt arbete förvärvat förutsättningarna att väl kunna motsvara tjänstens fordringar, dock så att sökande ha att genomgå en särskild kompletterings- och provkurs på 2 månader. »Denna kurs bör», framhåller befolkningsutredningen, »dels bringa de blivande hemvårdarinnorna vissa kunskaper i näringslära, teoretisk barnavård, sjukvård och hälsolära, hemekonomi och socialvård. Vidare bör under kursen prövning ske av elevernas praktiska färdighet i matlagning, sömnad, barnavård och övriga grenar av husligt arbete samt mjölkning (för jordbruksområden)». Det kan tänkas, framhåller befolkningsutredningen vidare, att många sökande genom olika slag av yrkesutbildning eller kurser förvärvat omfattande kunskap och erfarenhet. I så fall bör avkall kunna göras på kravet om praktiktid.

Det förefaller, som om dessa synpunkter på kompetenskravet, då det gäller dem, som önska bli hemvårdarinnor efter praktisk tjänstgöring, vore av betydelse. Dispens kan visserligen medgivras från en del av den praktiska tjänstgöringen, sedan bevis om annan utbildning eller erfarenhet, av betydelse för hemvårdarinneuppgifterna, förebringats, men ej från kravet att genomgå prov-

kursen på 2 månader, vilken, med rätta, tillagts uppgiften att göra tjänst som en objektivt verkande clearinginrättning beträffande kunskap och färdigheter.

Remissvägen har skolöverstyrelsen betonat, att kunskap för de tjänster, det här gäller, »torde vara svår att förvärva genom enbart praktik». Styrelsen är av den meningen, att den praktiska utbildningslinjen endast bör anlitas som »en nödfallsutväg». Yrkeskvinnornas riksförbund anser, att utöver provkursen på 2 månader även en väl vitsordad tjänstgöring på 3 månader såsom vikarie bör fordras före tillerkännande av formell kompetens. Centralnämnden för Sveriges hemsysterskolor anser det »uteslutet, att en elev på denna korta tid (2 månader) skulle kunna tillägna sig erforderliga insikter för att i kompetenshänseende bliva någorlunda likställd med den, som genomgått den fullständiga kursen». Från andra håll ha, som av propositionen nr 332 framgår, mindre stränga krav på utbildningen framförts. Från Gävleborgs län och Jämtlands län förordas till och med möjlighet till befrielse från genomgång av provkursen.

Det torde icke finnas något att invända mot synpunkten, att huvudvikten vid utbildningen till hemvårdarinna bör ligga på förvärvandet av de praktiska färdigheterna, att leda eleven fram till att bli »ett verkligt bra hembiträde» (herr Österström). Fordringarna böra dock ställas något högre, och det förefaller, som om kompletteringen vid en 2 månaders kurs härför vore till fyllest. Man får dock icke helt bortse från önskemålet, att dessa hemvårdarinnor genom sin utbildning bleve pionjärer för sunda levnadsvanor m. m. i samband med sin tjänstgöring. En dylik förmåga är icke alltid medfödd.

Den meningen skulle alltså kunna hävdas, att det, i likhet med vad befolkningsutredningen framhållit men i viss motsats till vad departementschefen föreslagit, väl kan vara tillbörligt att meddela dispens från en del av den praktiska tjänstgöringen av skäl, som tidigare här anförts, men ej från genomgången av provkursen på 2 månader. Om så dock sker, med hänsyn till det aktuella rekryteringsbehovet, bör det vid anställningen föreskrivas en skyldighet för den anställde att inom viss tid skaffa sig fullgod kompetens genom att tillgodogöra sig kursen.

Jag tillåter mig hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 332 måtte beakta de synpunkter, som här anförts.

Stockholm den 29 oktober 1943.

Erik Arrhén.
